

N:o 23.

Ank. till Riksd. Kansli d. 15 Mars 1867, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 3) Betänkande N:o 3, öfver väckt motion, N:o 207, om underdånig framställning till Kongl. Maj:t rörande undersökning om roterings-skyldigheten i Öfre Dalarne, i och för beredande af lindring i densamma.

Uti en till Utskottet hänvisad motion, hafva Herrar *Sven Ersson, O. Larsson* och *Eric Dofsén* föreslagit: "att Riksdagen behagade besluta en underdånig framställning till Kongl. Maj:t, att Han i näder måtte täckas förordna om en undersökning angående roteringen i Öfre Dalarne och derefter till Riksdagen aflåta nådig Proposition om den lindring, som deri må kunna medgifvas, antingen genom minskning i soldathållet till likhet med andra orters, eller genom skäligt understöd till rotarne för det oförändrade knektehållets utgörande, om detsammas bibehållande anses oundgängligt."

För bedömandet af huruvida förhållandet verkligen vore som motionärerne andragit, har Utskottet ansett sig böra uppställa jemförelser med den Rikets öfriga län åliggande rust- och roterings-skyldighet; men som, hvad motionärerne äfven anfört, fullt tillförlitliga och till siffran bestämda uppgifter ej utan vidlyftigare beräkningar och lokala undersökningar kunna erhållas, vågar Utskottet, ej som fullt exakta men dock i hufvudsak upplysande, angifva de resultat, som beräkningarne utvisa.

Utskottet har i första rummet kommit till den öfvertygelse, att en soldat vid infanteriet är billigare att underhålla, än så väl en båtsman som ett nummer vid kavalleriet. Kavalleristen anses i och för sig sjelf betydligt till kostnaden öfverstiga båtsmannen, men i betraktande af de augmentsräntor, ofta

temligen betydliga, som blifvit till rusthållsnumren anslagna, har Utskottet beräknat en båtsmans- och rusthållsrote lika, och, i jernförelse med en infanterirote, förhålla sig till denne som 1½ till 1. Ifrån nedanstående beräkningar äro uteslutna Hallands och Gotlands län, emedan förhållandena derinom ej, i afseende på roteringen, lämpa sig för jernförelse med öfriga delar af Riket. Vidare är, på grund af hvad ofvanför är anfördt, antalet rotar inom hvarje län reduceradt till infanteri-rotar för att lättare åstadkomma jernförelse, så att de län, som till större delen i sig inbegripa båtsmans- och kavalleri-rotar, äro upptagna till ett större antal än de i sjelfva verket innehålla. De siffror, som motionärerne anfördt rörande roteringen i Öfre Dalarne, har Utskottet funnit till största delen bestyrkta af officiella handlingar.

På grund af Statistiska Central-byråns underdåniga berättelse för år 1865 har Utskottet beräknat, att inom de olika länen förhållandet emellan hvarje infanterirote och hela mantalsskrifna befolkningen är följande:

inom Blekinge län	en rote på hvarje	44:de	person,
” Upsala län	” ”	57:de	”
” Stockholms län	” ”	68:de	”
” Jönköpings län	” ”	69:de	”
” Westmanlands län	” ”	69:de	”
” Södermanlands län	” ”	74:de	”
” Calmare län	” ”	77:de	”
” Gefleborgs län	” ”	78:de	”
” Jemtlands län	” ”	80:de	”
” Östergötlands län	” ”	84:de	”
” Malmöhus län	” ”	89:de	”
” Kronobergs län	” ”	90:de	”
” Skaraborgs län	” ”	90:de	”
” Christianstads län	” ”	99:de	”
” Öfre Dalarne	” ”	103:dje	”
” Bohus län	” ”	106:te	”
” Elfsborgs län	” ”	109:de	”
” Kopparbergs län	” ”	117:de	”
” Norrbottens län	” ”	136:te	”
” Örebro län	” ”	137:de	”
” Wester-Norrlands län	” ”	171:sta	”
” Westerbottens län	” ”	180:de	”
samt ” Wermlands län	” ”	190:de	”

Häraf visar sig, att inom Öfre Dalarne eller Öster-Dalarnes domsaga samt Malmungs, Lima, Appelbo, Näs, Jerna, Floda och Säfnäs tingslag af Wester-Dalarnes domsaga belöper sig 103 mantalsskrifna personer på hvarje rote, under det att

medeltalet för hela Riket är 101, och således Öfver-Dalarna, i betraktande af denna omständighet, icke är tyngre roteradt än öfrige delar af Riket öfver hufvud taget, ehuru enskilda socknar förefinnas, der förhållandet är som 1 till 57; härvid anmärkes dock, att tvänne socknar, Särna och Säfnäs, ej äro tagna med i beräkningen, såsom varande nästan helt och hållet roteringsfria.

Men som förhållandet emellan rotarnes antal och befolkningen ej kan anses tillfyllest för bedömandet af roteringsbördan, har Utskottet ansett sig böra söka andra jemförelser, och dervid funnit den säkraste måttstocken vara den roterade jordens värde inom de olika provinserna. — Utan att påstå det bevillingstaxeringsvärdet uttrycker rätta förhållandet, har dock Utskottet ej kunnat finna någon annan säkrare grund att för tillfället antaga, och derföre uppställt sina beräkningar derefter, — dock har upplysning härom efter sednast verkställda taxeringar ej kunnat vinnas för flere än följande orter, hvaraf sig visar, att taxeringsvärdet för hvarje soldatrote,

inom Blekinge län	är	. . . . .	16,300	R:dr,
” Jönköpings län	”	. . . . .	17,200	”
” Öfre Dalarna	”	. . . . .	19,400	”
” Kronobergs län	”	. . . . .	25,000	”
” Calmare län	”	. . . . .	30,400	”
” Stockholms län	”	. . . . .	32,600	”
” Elfsborgs län	”	. . . . .	33,400	”
samt ” Wermlands län	”	. . . . .	64,900	”

och att medelsumman dessa län emellan är 29,900 R:dr per rote, då således Öfre Dalarna, efter denna beräkning, är mera tryckt af roteringen än de öfriga länen öfver hufvud, ehuru Blekinge och Jönköpings län genom denna jemförelse visa sig draga en högre beskattning, hvarvid dock anmärkes rörande Blekinge, att inom detta län är till en stor del, vid indelningsverkets upprättande, jordeboks- och mantalsräntorna efterskänkta, för att i någon mån hindra den högre roteringen.

Går man åter tillbaka till de år 1860 åsatta taxeringsvärden, visar sig jemförelsen så, att uppskattningsvärdet per rote,

inom Jemtlands län	utgör	. . . . .	4,500	R:dr.
” Blekinge län	”	. . . . .	5,100	”
” Jönköpings län	”	. . . . .	5,500	”
” Kronobergs län	”	. . . . .	6,100	”
” Gefleborgs län	”	. . . . .	7,100	”
” Christianstads län	”	. . . . .	7,200	”
” Calmare län	”	. . . . .	7,500	”
” Kopparbergs län	”	. . . . .	8,700	”
” Södermanlands län	”	. . . . .	9,000	”

inom	Skaraborgs län utgör	9,700	R:dr
”	Upsala län ”	10,600	”
”	Elfsborgs län ”	10,900	”
”	Örebro län ”	11,000	”
”	Norrbottnens län ”	11,000	”
”	Östergötlands län ”	11,200	”
”	Westerås län ”	11,300	”
”	Bohus län ”	12,500	”
”	Westerbottens län ”	13,800	”
”	Malmöhus län ”	14,200	”
”	Stockholms län ”	16,600	”
”	Wester-Norrlands län utgör	17,200	”
samt ”	Wermlands län ”	17,400	”

Härvid är dock hela Kopparbergs län taget uti en summa, men om jämförelse emellan 1860 och 1865 års taxeringsvärden uppställes, så befinnes, att det sedanast åsatta värdet är öfver hufvud taget 3,2 gånger högre än det förra, efter hvilken grund det på Öfre Dalarne sig belöpande taxeringsvärde utgör 6,070 R:dr, eller näst Jemtland och Blekinge den högst roterade del i Riket, enär medelbeloppet utgör 10,370 R:dr taxeringsvärde per rote. Härvid fästes dock uppmärksamheten på hvad ofvan är anfördt om Blekinge.

På grund af ofvanstående utredning finner Utskottet väl, det motionärerne icke saknat skäl för sitt yrkande, enär ostridigt är, att Öfre Dalarne, vid jämförelse af bevillningstaxeringsvärdena, är högre roteradt än öfriga delar af Riket i allmänhet och således bort komma i åtnjutande af lindring, i likhet med hvad t. ex. för Jemtland förut egt rum; — men som vid innevarande riksdag flera motioner blifvit väckta angående genomgripande förändringar af hufvudgrunderna för Rikets försvarsverk, hvilka motioner äro hänskjutna till ett särskildt Utskott, anser Utskottet sig icke för närvarande böra tillstyrka några partiella förändringar, som kunna komma i strid med försvarsverkets ordnande i sin helhet, utan får därför härmed vördsamt föreslå:

att ifrågavarande motion icke må till någon Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 Mars 1867.

På Utskottets vägnar:

T. R. Busck.

Reservation.

Reservation:

af Herrar *A. v. Proschwitz* och *Petter Andersson*: "Instämman uti ofvanstående Utlåtande, med det tillägg att Öfre Dalarne ej företrädesvis bör lindras, emedan af utredningen visar sig, att andra orter äro hårdare tryckta."
